

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiuni

„BISERICA și ȘCOLA.“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Întoarce-ți-vă la Biserică!

Efectele desastroase, ale lipsei educațiunii religioase pas de pas se arată, imulțind zi de zi decadența și ruina morală, care identică este cu degenerarea și primejdia perirei.

La adunarea generală a Reuniunii învățătorilor maghiari din comitatul Aradului, ținută Marți, chestiunea de competență care a format obiectul atât al unei disertațiuni instructive, dezvoltate de d-l protonotar al comitatului, Iosif Schill, cât și al celei mai animate discuțiuni, a fost: *Cum să fie mântuită tinerimea de stricăciunea morală?*

Conferențiarul a adus triste dovezi de ruină morală, destrăbălarea și corupția tinerimei, avisând, că măsuri energice se cer pentru a se pute pune capăt răului.

Asistând din partea episcopiei și școlii noastre la această întrunire d-l V. Goldiș, secretar consistorial și d-l dr. Pipoș, profesor, — în discuția ce s'a deschis, d-l Goldiș a luat cuvântul, disecând răul până la rădăcină.

Nu se va pute sana starea lucrurilor prin legi și dispozițiuni, cât de aspre fie acele. Sufletul trebuie schimbat, trebuie modelat altfel, decât cum se face în școala interconfesionalismului.

Sufletul plâpând, în loc de a fi condus pe cărările bune, friu liber i s'a dat pentru a ajunge în — decrepitudine. Tendința și lucrarea constantă de a statifica școalele, de-a le scoate de sub privegherea bisericeii, este marele campion al răului. Prin prefacerea și instituirea școalelor de stat în locul celor confesionale, prin înlăturarea caracterului religios al învățământului, ceea-ce este identic cu lipsirea de bazele religioase morale ale educațiunii, — s'a ajuns la starea desperată, care amenință să prăbușească tinerele generații.

Unde lipsește credința, lipsește morala; unde lipsește morala, se deschide calea Sodomei . . .

Nimic fără Dumnezeu, este o înaltă devisa, a cărei păzire singură va fi stindardul, sub care trebuie

să se înșire toți aceia cari inimă au pentru popor. Lipsa de principii morale, sancționate de biserică, duce la acea întunecare a sufletului din care salvare nu mai este. Duce la acea întunecime, în care se fierb păcatele, crima și nebunia.

Dacă lipsa de educațiune religioasă, sau înlăturarea bisericeii dela cârmuirea educațiunii contribuiește la decadența care bântuie în lumea de azi, — oame-nilor conducători de țeri, popoare și instituțiuni, li se impune, în întâiul rind, dacă pe cale greșită au apucat, să se întoarcă, și să reia firul pierdut; să restituie biserică în drepturile sale, pentru a-și îndeplini marea misiune a educațiunii, care singură ei îi este dată.

Iliusii fantastice, interese mici și egoiste, presupuse de mărime . . . specifică, în fața desastrelor abandonării educațiunii religioase, trebuie să provoace conștiința situațiunii, conștiința primejdiei, și să hotărască pe cei mândri, ca umiliți să ia earăși calea bisericeii, să se întoarcă sub scutul și conducerea ei.

Au înțeles situațiunea, situațiunea poporului lor în special, învățătorii maghiari din comitatul nostru; și nu vor sta, din punctul de vedere al moralității „viitorului națiunii“, nici alte părți ale țerii, unde școalele neconfesionale abundă. Importanța, sau mai bine zis gravitatea acestei chestiuni nu ar fi permis să scape atențiunii celor ce conduc destinele acestei țeri, căci numai atunci vor lucra în interesul bine înțeles al patriei noastre comune, dacă abandonând utopiile visionare, vor reveni la — Biserică.

Impărăția lui Cristos și a legilor lui asigură pe acest pământ pacea, fericirea și progresul. De aceea de școala noastră confesională cu toată inima și puterea să ne lipim, din familiile noastre să-i facem începutul, introducând și cultivând spiritul și morala evanghelică, — căci în credința noastră ne este mântuirea.

Ear' celor rătăciți le zicem: „Întoarce-ți-vă la Biserică!“

Nazarenismul și combaterea lui. *)

Iubiți colegi ! Inarmați cu sabia Duhului, întăriți cu puterea cuvântului și pătruși de entuziasmul adevărului, am părăsit noi înainte cu un deceniu și jumătate zidurile acestui sanctuar al adevărilor eterne și cu focul sacru a puterilor juvenile ne-am respirat și despărțit în diverse direcțiuni, ca fie-care să-și ocupe locul la care a fost chemat, să lucreze în măsura puterilor ce i s'au dat și între împregiurările sorții ce i s'au destinat.

Noi iubiților frați, avem acum la activul nostru un trecut, nu tocmai neînsemnat ; și avem acurate nu puține experiențe, cari numai în școala aspră a vieții le poate omul învăța.

Ne aducem încă aminte cu cât entuziasm ne pregătisem să ne începem cariera și cu ce bogat fond de idealism am îmbrăcat talarul unei slujbe sfinte, a cărei ministri am fost și noi designați. Astăzi când în locul figurilor entusiaste, rezolute și neastâmpărate, în locul chipurilor radioase de odinioară, vedem fețe rezervate, meditative și gânditoare, — noi știm fiecare de câte suflări reci s'a lovit entuziasmul cald al nostru, de câte curente perverse și egoiste s'a ciocnit fondul nostru de idealism. Știm și aceea, că cel ce nu și-a eshauriat aceste două isvoare de forță, ci tinde a-și-le alimenta mereu din convingere și considerarea binelui, acela nici când nu va cădea învins de loviturile adversare, dar' va cădea cu siguranță acela cui i-au săcat aceste, și va deveni un naufragiat, lovit și aruncat în toate părțile de valurile patimilor omenesti.

Timpurile actuale trec printr'o evoluțiune atât de agitată, cum doară n'au pereche în cursul veacurilor trecute. Idei diametral opuse se ivesc la suprafață și se ciocnesc disputându-și fiecare forța sa de viață. Principii diferite preocupă omenimea, care aleargă necontenit după o soartă mai bună. Curente opuse luptă între sine și fiecare vrea să-și elupte învingerea. Tendințe nenumărate apar pe orizontul social. Aspirațiuni nouă își sondează curs și viitor.

Și când știm, că în cercuri largi din societatea omenească se urmează consecutiv și cniar și de către factori de guvernamente se pun în practică directive, de a se emancipa de sub potestatea blândă și fericitoare a religiei, — cine nu va înțelege că febrilitatea evoluțiunilor actuale, e sbuciumarea spiritului omenească, ce vrând să sboare pe aripile sale, se sbate, se poticnește cercând înzadar prin întunec să afle o cale mai bună către fericire, decât aceea dela care s'a abătut.

Și eată că în vremea ce o parte a omenimei

meige în aceasta direcțiune către extrem, altă parte tinde spre sînul religiunii cu fanatismul ce duce la altă extremitate. Aceștia vreau să reformeze religiunea în condițiuni mai riguroase, uitând însă că religiunea nu s'a întemeiat și nu se întemeiază numai pentru o epocă de oameni, ci pentru toate timpurile și epocile.

E drept, că înorii în ale religiunii au fost în toate timpurile, dintre cari catolicismul și protestantismul au și acuirat mare teren, dar' sectele mai mici ori au dispărut cu totul, ori n'au putut progresa de loc.

În timpul din urmă secta nazarinilor și-a făcut apariția și la poporul nostru. Această sectă, care este deaproape înrudită cu anabaptismul sau cu ceea a rebotezatorilor ; este o sectă veche de peste cinci veacuri ; teren însă în biserica noastră n'a putut ocupa până în timpul mai nou.

Astăzi fraților, când după un timp periodic, ne-am întrunit în convenire colegială, ca noi amicii să ne revedem noi împreună lucrători în agrul Domnului, să ne comunicăm reciproc momentele activității noastre, cred a nu fi de prisos luând puțin timp, a ne întreține asupra chestiunii, care în afacerile interne dogmatice ale bisericii noastre a devenit o chestiune ardentă.

La prima ochire constatăm faptul curios, că secta nazarinilor și a anabaptiștilor ocupă mai mult teren în bisericile ce se ocârmuesc pe oare-cari base autonome, cum e biserica noastră și cea protestantă, decât în biserica romano-catolică, cu formă de guvernament absolutistic.

E caracteristic apoi și faptul, că poporul nostru român, care în manifestațiunile vieții sale spirituale și materiale este și a fost atât de conservativ, cum asemenea lui abia va mai fi existând un popor, — tocmai în chestiuni de credință îl vedem acum accesibil pentru alte forme și întocmiri religioase cu totul străine de trecutul său.

Mulți zic, că această schimbare e a se căuta în spiritul timpului inovator pe toate terenele, ori e rezultatul unui curent străin, ce și-a făcut apariția în timpurile din urmă.

E adevărat că și aceste motive își au partea lor în fondul lucrului, este mai presus de ori-ce îndoială, că o mulțime de motive și cauze își au isvorul în altă direcțiune ce cade în resortul activității noastre.

Direcțiunea aceasta aș voi să o fixez, cercând, cari ar fi cauzele mai nemijlocite ale lățirii sectei nazarinilor și a anabaptiștilor la poporul nostru ?

Studiind în cât mi-a fost posibil și cercetând motivele psihice a celor ce au părăsit biserica și au trecut în comuniune cu sectarii, am aflat că acele se pot reduce la următoarele 3 categorii :

1) Fanatismul 2) răsunarea și 3) egoismul.

Unul îmi zicea : „Până am fost în biserică, nu m'am putut reține dela băutura, injurături și minciună.“

Altul răspundea : „După-ce să merg la biserică și după aceea să merg cu oamenii la birt, ori dacă nu vreau să mă duc cu ei, să mă sudue ?“

*) Disertație rostită la întrunirea preoților cari acum sunt 15 ani au absolvat cursurile seminariale. Era acesta un distins curs școlar și în viață s'au validat membrii lui de distinși preoți. Felul cum întreagă ziua au petrecut-o în serioase debateri asupra chestiunilor vitale ale preoției, arată cum și aceste întruniri pot deveni edificatoare.

Altul earăși: „Popa și dascălul nu fac slujba cum e scris, ci numai iac' așa și nu ne învață ca în adunare, unde învățăm noi să ne rugăm să cântăm frumos cum îi place lui Dumnezeu.“

Altul mai departe: „Eu n'am auzit predică din gura popii cât am umblat la biserică, că nu știe predica cum știe a nost, că Duhul sfânt îl luminează.“

Ori auzi pe altul zicând: „Popa învață în biserică să facă oamenii asta ori ceea, dar' uitați-vă ce face el, apoi cine să mai asculte de așa om?“

Și așa mai departe în acest fel vei auzi observări la adresa preotului, a bisericii și a cultului divin.

Aceștia deviază dela sinul religiunii din motivul sentimentului religios vătămat ori nesatisfăcut și pe aceștia îi putem grupa în categoria a căror martor intern e fanatismul.

Cu mult mai mare însă este numărul celor ce deviază din motive de răsbunare față de preot, biserică ori instituțiunile ei.

Unul acasă pe preot, că l'a incurcat într'un proces din care s'a ales păgubit ori rușinat. Celalalt că l'a nedreptățit în stoale ori în pretensiuni.

Altul, că l'a esecuat pentru banii bisericii ori a fondului școlar. Altul mai departe, că a fost delăturat din serviciul bisericii, ori din comitet. Tot așa altul, că preotul a zădărnicit alegerea lui la postul de jude, perceptor, jurat, crâșnic ori altceva.

Unii, că preotul ia părăsit în lucruri de interes pentru comună, ori alte cauze publice și a simpatizat cu contrarul lor. Alții, că preotul îi prigonește în chip și formă și caută să scape de el.

Și sunt multe și nenumărate aceste cauze, cari zilnic obvin între preot și popor și obârșia celor mai multe ruperi de biserică o vom afla în natura acestor acte de răsbunare.

Urmează apoi în al treilea loc, categoria acelor ce se lapadă de biserică din motive de egoism. Aceștia sunt cei ce voesc să se substragă de sub solvirea stoalelor, tacselor și retribuțiunilor susținerii cultului; apoi unii vanitoși, cari neputându-și valora în biserică, pretinsa lor valoare, cearcă a'-și o deplasa în alta sferă.

Ne mai cercetând și după altele, vedem că și până aci sunt atât de multe și varii cauzele și motivele lățirii nazarenismului, că în definitiv, mai tot al doilea individ îți va spune și arăta alte și alte motive.

E acum întrebarea, că la o boală atât de complicată, putea — s'ar afla un medicament, care să delătore morbul și se introducă starea normală în întregul organism.

A da răspuns plausibil la această întrebare e greu din cauza că organismul înbolnăvit e atins de boale, ear medicii cari îl curează, mulți în loc de mediile profilactice, aplică medicine tocmai contrare morbului.

Cu toate aceste sunt de credința, că morbul s'ar putea combate cu succes, dacă toți cei chemați

ar cerca metoda cea mai nimerită întru combaterea lui.

Care ar fi această metodă și cari ar fi modalitățile de pus în practică, după a mea părere le-ași grupa în următoarele:

Trei factori sunt fondul moral și material al chestiunii, în sfera căroră se pot reduce mai toate actele și emanațiunile din întrebarea ce ne preocupă. Acești trei factori sunt: preotul, cultul divin și corporațiunile parohiale.

Se va părea poate unora stranie afirmațiunea, că cultul Divin și mai ales, că activitatea corporațiunilor biserecești, își au și ele rolul lor la deslegarea problemei?! Și totuși și cel ce numai în parte e inițiat asupra naturei și fondului lucrului e convins că e așa.

Fără îndoială că factorul principal în jurul căruia se învârte tot organismul regenerător, e preotul. Densul e motorul dela a cărui individualitate depinde în parte și buna funcționare a celorlalți factori cooperatori.

Prima condițiune și primul mijloc al bisericii în combaterea nazarenismului este deci preotul. Mulți vor suride, că așteptând să le spun ceva nou, am spus un lucru banal ce l'au auzit de atâtea-ori. Se fim însă în nițică așteptare până voi mai spune, că o comunitate biserească, dacă este că acolo să se impedeze ivirea, ori combată lățirea nazarenismului, apoi acea comunitate, nu e destul să-și aibă un preot, ci mai are lipsă încă de trei lucruri și anume: primul: *preot înțelept*, al doilea *preot conștiențios*, iar al treilea: *preot drept*.

Unde vor fi și aceste trei, acolo serviciul divin nu se va săvârși numai ca o datorie impusă, cu indiferență și cu răceală, ci se va săvârși cu iubire și evlavie, știindu-se că ochii credincioșilor sunt mereu țintiți asupra preotului, să vază, convins este el, ori nu asupra importanței și sfințeniei serviciului divin? Și când vor observa semne despre contrar, eată primul spine înfipt în conștiința lor.

Preotul conștiențios, nu va prescurta și lăsa afara părți întregi din serviciul divin, căci înțelepciunea lui îi va spune, că acest lucru îl observă nu numai cei cu carte, ci și mulți necărturari și vor veni la convingerea, că preotul nu ia tocmai în serios actele de serviciu divin.

Preotul conștiențios, știind că oficiul său îi dă pâne și onoare, nu se va lenevi întru străduința de a predica și a învăța la toate ocasiunile binevenite, condus de postulatoarele înțelepciunii că în ziua de astăzi, când poporul nostru e în contact continuu cu factori străini și curente noauă, a devenit mai reflexiv, așteaptă și el să știe și să auză ceva nou. A devenit mai pretensiv și aleargă mai bucuros acolo, unde cugetă a-și satisface setea sufletească.

Preotul înțelept nu va pierde nici odată din vedere faptul, că o alunecare a sa, o eroare ori o vorbă necuvincioasă strică mai mult decât poate re-

para cu o sută de predici succese. Iși va măsura deci totdeauna conduită, faptele și vorbele așa, ca acele să nu vină în contradicție cu învățăturile sale, să nu servească spre scârbire credincioșilor și spre armă în mâna contrarilor săi și a bisericii.

Preotul înțelept va cerca să dea importanță și demnitate la toate serviciile divine și la toate actele religioase, având în vedere că demnitatea formelor esteriore totdeauna împune.

Preotul înțelept, lăpădând superbia și îngâmfarea necompatibilă cu misiunea apostolică, va ști totdeauna cu blândețe și iubire să atragă la sine pe al doilea factor din parohie pe învățător și pe alți factori influenți, — prin ce, ori-ce problemă din capul locului și-a rezolvat-o de jumătate.

Preotul drept se va ști ținea să nu alunece pe panta pasiunilor de interes. Căci resoanele înțelepciunii sale îi vor spune, că luând din considerațiuni de interes poziție pe lângă una ori alta persoană, în contul celeilalte, pe lângă o clică ori partidă, în dauna alteia — urmările totdeauna vor fi, că acel preot și-a slăbit prestigiul și făcându-și adversari oculți ori declarați, eată sămânța discordiei aruncată, din care răsare de multe-ori răsbunare față de preot și revanșare une-ori față de biserică.

Preotul drept nu va abusa de poziția sa socială, nici de cea ce o are în corporațiunile bisericești, ca să șicaneze ori terorizeze pe antagoniștii săi, căci prudența îl învață, că bruschețea revoltă ear blândețea captivează.

Preotul drept va lăpăda dela sine lăcomia și nu va esagera din pretensiunile justetei, ca să încungiure neliniștea și neplăcerile de tot felul ce i-se pot aduce persoanei sale, sau atacurile ce i-se pot face slujbei sale.

În fine preotul ca-și părintele adevărat al poporului, fără cea mai mică hesitare, va lua poziție, va lupta și se va espune acolo, unde cer drepturile și interesele poporului său, căci nefăcând-o aceasta, dă un motiv dintre cele mai puternice de destrămare. Am văzut cas de asemenea natură, unde poporul s'a revrătit contra bisericii pentru eroarea preotului.

Eată fraților, aceste espuse sunt tot atâtea momente din cadrul cultului divin, a vieții bisericești și sociale a căror cheie e în mâna preotului, pe care dacă o folosește contrar scopului său, dă ansă la deviațiuni de credință, urmate din fanatism și răsbunare.

Cultul divin, își are și el partea sa întru combaterea sectarismului urmat din fanatism. Acolo unde aceste se oficiază cu concursul activ a părții mai inteligente a credincioșilor, cum sunt: cântăreții de strană, copiii de școală, corul adulților compus din toate elementele inteligente a parohiei, acolo — presupunând că motive de natură gravă esternă nu subversează — nazarenismul ori anabaptismul nu are teren. Pe când acolo unde — să zicem așa — forțele semidocte nu au prilej a-se valida și ele, sunt foarte aplicate și de fapt aceste cercă adunările na-

zarinenilor și ale anabaptiștilor, știut fiind altcum și faptul, că cântarea esercitează mare influință asupra stării sufletești a Românilor; ceea-ce se dovedește și din împregiurarea, că un cor cât de puțin melodos a sectarilor, atrage pe credincioșii noștri în număr mare. Mai este apoi în firea omului și însușirea ori tendința, de a-și afirma individualitatea sa și a-și valida forțele sale spirituale prin participare activă și nemijlocită la actele vieții sale sufletești. Neafiând ocaziune a-și-le satisface în sinul bisericii sale, e accesibil a cerca, unde află. Eată deci și esplicarea, pentru-ce aderenții bisericii romano-catolice sunt mai puțin accesibili la desertare. La dênșii, deși limba de serviciu e o limbă străină, credincioșii formând în general un element mai inteligent, au posibilitatea de a-și satisface trebuințelor sufletești în mod mai activ, mai direct și mai nemijlocit prin cărțile de rugăciune și prin participarea mai generală, la multe cântări ce însoțesc cultul lor divin.

Apoi mai vine la dênșii în socotință și îngrijirea specială cu care se cultivă predicarea, care aduce după sine împlinirea mai riguroasă a datorințelor față de biserică și față de respectul și primirea tainelor.

În biserică noastră autonomă însă tendințele subversive de a-se rupe de credința genuină, se mai alimentează și prin acțiuni purcese dela factori de organism constituțional.

Aici înțeleg corporațiunile parohiale, cari în unele locuri sunt compuse în așa fel, că comitetul nu represintă valoarea, capacitatea, vrednicia și demnitatea generală a parohiei, ci reprezenta fătul născut din interese de clică, din interese de căpătuire ori din interese de răsbunare. Ear sinodul parochial, nu e locul unde se discuta asupra sorții și binelui parohiei și a bisericii, ci e câmpul de unde se împoașcă cu noroi asupra acelora, a căror ochi nu ni-s dragi. Cătă amărăciune, disgust și înstrăinare produc actele acestorfel de instituțiuni, cred că o știe și înțelege ori-care a avut prilej a vedea astfel de apariții regretabile.

Pe când în biserică protestantă, care și ea posedă forme de guvernament autonom, progresarea nazarenismului își are esplicarea în faptul, că dogmele și întocmirile ei stau foarte aproape de ale sectarilor și așa nu vin în ciocnire acută chestiunile de credință ci aici se au mai mult în vedere considerațiuni materiale, — la noi precum văzurăm, alte considerațiuni joacă rol, alte circumstanțe și alte motive.

Crezând a le fi indicat pe scurt aceste în cadrul ocaziunii de astăzi, — partea practică și aplicabilitatea măsurilor preventive, se indică însuși din resoanele logice, ca știind unde zace cauza răului, aceea să fie delăturată; cunoscând mijloacele de sanare, acele să fie fără întârziere aplicate și voidă a împedeca revenirea, să fim îngrădiți totdeauna cu ajutoarele preventive ale prudenței.

Ca mijloace de combatere a nazarenismului ce ar cădea în resortul de competență a autorităților bisericesti superioare, aş propune încă aceste două :

Unul : În scopul punerii serviciului divin pe forme externe noi, studiul muzicii instrumentale să fie studiu principal și obligat în toate cursurile pedagogice și fiecare învățator să fie obligat a forma în parohie cor vocal după împregiurările existente, în care să fie angajați toți credincioșii mai inteligenți începând dela băieții de școală.

Altul : Deoarece ce predica e arma cea mai puternică a nazarenilor și anabapțiștilor, de care se folosesc întortochiând, denaturând și falsificând cu texturi din S-ta Scriptură așezămintele dogmatice și canonice ale bisericii și precum însu-mi am avut ocaziune a mă convinge participând travestit într'un orașel la adunările lor, — că cu puțică osteneală și cunoștință a S-tei Scripturi, s'ar putea răsturna toate ereziile lor, — superioritățile bisericesti să instituiască câți-va scriitori critici cunoscători esperți ai S-tei Scripturi, să urmărească învățăturile lor și apoi în predici scrise în stil poporal — pentru preoțimea submanuată — să combată pas de pas și consecvent toate inovațiunile și aberațiunile lor. Acest fel de metod de propagandă îl folosesc și practisează ei cu succes, când adevărul nici nu e pe partea lor, pe când noi retorșându-l, sunt convinși, că i-am demasca pe deplin înaintea celor ce îi iau în serios.

Pe calea socială cel mai puternic mijloc de combatere e înființarea societăților de temperanță, căci cunosc multe cazuri, că înseși familii credincioase bisericii noastre, ca să subtragă pe cutare membru al ei dela patima beției, au concurs în tot chipul ca el să se „pocăiască.“ Eată deci un atac din altă direcțiune, pe care eară numai din direcțiunea din care a venit îl putem combate.

Și acum iubiti colegi și frați, mulțămindu-vă pentru prieteneasca atențiune, e la rindul vostru să judecați oare vederile mele espuse, corăspund stărilor faptice ori nu ; eu însă vă asigur, că le-am relevat după cea mai sinceră convingere a sufletului meu. Și dacă și numai la unicul cas ar fi admise și dacă din ele și numai unicul cas de folos practic ar fi să resulte, — răsplătită ar fi în deajuns căldura sufletului meu, cu care am scris aceste rinduri, pe cari vă rog să le considerați cu dragoste frățească !

Traian I. Magier,
preot gr.-or. rom.

Predică,

pentru Dumineca a XXIV-a după Rusalii.

„Eară El a zis: Nu plângeți
că n'a murit ci doarme.“
(Luca VIII. 52.)

Iubiților Creștini !

Așa e iubiților ca sf. evanghelie de azi, earășî ne ridică cugetul nostru la ceruri ; inima earășî ni-se

deschide spre a primi cu adevărat pe marele Doftor ce vindecă toată rana și toată durerea ? Și cum nu iubita mea turmă, cum să nu ni-se deștepte cugetul și inima noastră spre cel mai mare binefăcător al lumii ; cine ar și fi dintre noi ca și Gadarenii din Dumineca trecută — după tămăduirea celui îndrăcit cari în loc d'al primi într'u ale sale, i-L scoaseră din hotarele lor ? A cărui cuget să fie atât de întunecat, acărui inimă atât de împetrită să nu cunoască și înțeleagă binefacerea ce o arată Iisus față de Iair mai marele sinagogei — al casei de rugăciune iudevești — și pe muerea ce pătimea în curgerea sângelui de 12 ani ?

Doauă minuni fraților ! Nu știu spre care să mă întorc ? Și una și alta atinge cugetul și inima mea, ear amendoauă deșteaptă credința creștinească.

Iair cel îngâmfat, cel plin de mărire, bogat și cu nume mare, că era ales de mai marele sinagogei, se ținea și deplin fericit având o gingașă fată, de carea își legase toată nădejdea sa „una născută ca de doisprezece ani“ (ib. 42.) Cine poate spune fericirea în care se legăna cugetul și inima sa ? Ca și paserea ce cântă cu drag pe creangă lângă cuibul cu pușori, dar dintr'odată se ivește dușmanul și cu mâna întinsă spre cuib cercând îi prinde și duce ; așa Iair cel fericit, când mai cu drag desmerda la brațul său pe iubita sa fiică, atunci ca și un trăsnet boala de moarte o aruncă la pat. Pe cine ? Pe fata lui Iair, pe una sa născută ? Cu ce boală ? Cu boala de moarte ! Și nu se găsește leac ? Nu ! Nu este doftor ? Nu ? Pe cel mai înainte plin de îngâmfare, bogat, fericit și plin de mărire, astăzi i-l ved deplin zdrobit ! El plânge, plânge ca un prunc ziua și noaptea . . . Bietul tată ! Adus'a pe toți doftorii, cercat-a toate însă fără de folos. Ce să facă ? Când așa mai mistuit de toate puterile, șezând la patul fecioarei numărându-i clipele vieții, doodată mintea i-se luminează, inima i-se înmoaie, credința învie, — altcum începe a cugeta. Să nu fie leac ? Să nu se găsească doftor care să-'mi mântue fata mea ? În acea clipă de desnădejde își aduce aminte de Iisus marele Doftor care tocmai petrecea în cetatea sa. Să mă duc să-'i cer ajutorul puternic. Mai marele sinagogei nu se sfiște de lume, se aruncă la pământ la picioarele lui Iisus, rugându-L să între în casa lui să-'i tămăduiască pe fiica sa care trăgea de moarte.

Credința lui o cercă Iisus prin moartea fiicei sale, ear a unei femei prin boala ce de doisprezece ani o sfârșise prin curgerea sângelui fără tămăduire.

Eată frații mei prilej bun, d'a vă vorbi că :
Nenorocirile, boalele până chiar și moartea ce ne ajung cât suntem pe acest pământ sunt cercări d-zeești și tind la deșteptarea și întărirea credinței noastre creștinești.

Doamne ! Doamne ! Tu care ai deșteptat cugetul și inima lui Iair și a muerii bolnave de Te-au cău-

tat și au cerut ajutorul Tău, deșteaptă bunule Cristoase care tot același ești, deșteaptă și simțul creștinesc al fiilor mei ca numai pe Tine să Te caute și numai al Tău ajutor să-1 ceară.

„Ascultă poporul meu și voi grăi ție.“ (Psalm XLIV. 7.)

* * *

Să reiau firul de unde am lăsat. Iair cel care de un an de zile auzise despre Iisus că e Învățător adevărat, Doftor trupesc și sufletesc, dând dovezi pipăibile înaintea lumii, cari vedeau destul de bine că e D-zeu adevărat, nici odată macar nu s'a întors către sine să-1 ceară ajutorul sfânt, ba mai de crezut e că 'L va fi batjocurit și ris pe El; va fi turbat mai de multe-ori de mânie în fața minunilor și învățăturilor ce în și afară de sinagogă le arăta și grăia. Acestea iubitorilor în starea când se credea pe sine fericit, îngrădit cu cinste, apărat de ori-ce nenorocire și boală. Într'o clipă însă D-zeu îi turbură tigna și fericirea sa pământească. Pe singura sa fiică o lovește boala de moarte. Cel care până aci nu vrea nici să știe de Iisus, dar cum al mai ruga de ajutor, astăzi Creștinilor, ajuns în srimtore mare, după ce-a cercat toate învie intrînsul credința cu care e dator tot omul lui D-zeu, și căzând la picioarele lui Iisus îl roagă să ostenească până la casa sa, ca să-1 scape pe fiica sa una născută din gura morții. Trebuie să admirăm Creștinilor credința lui Iair. El se apropie către Cristos fiind pe deplin convins că numai El singur mai poate scula pe fiica sa. Aceasta o vede Iisus, și fără nici un schimb de cuvânt pornește spre casa de plângere. Popoarele cari îi urmau din tot prejurul acela, atâta erau cât de multe-ori îl imbulzesc, Iair doria a avea acum aripi, să vedea când înainte alergând, când pe lângă Iisus void a-i zice să grăbească, altcum o vor găsi moartă. Pe cât înaintau pe atât tot mai mult i-se deșteaptă mintea, îi crește credința; nime nu-l mai putea acum abate dela Dênsul. În acest foc al credinței ce-1 ardea inima sa, când se vedea mai apropiat de casă, când inima mai că nu se mai bătea de frică — că oare mai găsește-o vie sau ba, tocmai atunci muerea bolnavă de curgerea sângelui, abea isbutind printre mulțime, în credință că numai atingându-se din dărât de poala hainei Lui se va tămădui. S'a atins și „îndată a stătut curgerea sângelui ei.“ (ib. 44.) Iisus cu un glas pătrunzător întrebă: „Cine este cel ce s'a atins de mine?“ (ib. 45.) Glasul Său D-zeesc a pătruns inimile tuturor, fie-care se credea pe sine că fiind imbulzeală mare a vătămat pe Mântuitorul; și lăpădându-se toți, Petru și cei ce era cu El void a escuza popoarele, zic: „Învățătorule! Popoarele Te imbulzesc și Te strimtoarează.“ La aceasta Iisus zise: „S'a atins de mine oare cine, că eu am cunoscut puterea, care a eșit din mine.“ (ib. 46.) Cu aceste cuvinte se îndreptă Iisus către popoare în chip provocător a se arăta acela pe față. Muerea la întâia întrebare caută a se ascunde pentru-că pătimea de

curgerea sângelui, și era dnpă cum scriu S. Părinți și păgână și pentru aceea nici nu îndrăzni pe față a ruga pe Mântuitorul de ajutor ci numai pe furiș a se atinge și numai de poala hainei Lui. Nu voia să-și mărturisească boala pe față pentru-că nu numai nu s'ar fi împărtășit de ajutorul ceresc — așa credea ea — ci încă și popoarele n'ar fi suferit'o în mijlocul lor, pentru-că curgerea de sânge se ținea de mare necurătenie. „Și muerea de-1 va curge curgere de sânge în mai multe zile, nu în vremea curgerii ei, și de va curge și după curgerea ei, în toate zilele curgerii necurăteniei ei, necurată va fi.“ (III. Moisi XV. 25.) De altă parte știinduse pe sine păgână, știa bine că Iisus este trimis numai pentru oile risipite ale casei lui Israil.

Simțind muerea că după atingere de s. haină îndată i-a stătut curgerea sângelui, care minune o făcu să privească în Iisus pe adevăratul Dzeu.

Neputându-se ascunde, tremurând de frică și căzând înaintea Lui în fața atot poporului își spune boala sa de câtă vreme o a muncit cu care și-a chiețuit toată avuția cu doftorii și fără de folos, ba încă și mai tare se arăta boala; ear acum numai atingându-se de poala hainei îndată se tămădui. La această mărturisire curată, vrednică de cea mai mare creștină îi răspunde Iisus: „Îndrăznește fiică! Credința ta te-a mântuit, mergi în pace.“ (ib. 48.)

Până ce se întrețină Mântuitorul cu această muere, Iair fără a supăra pe Învățătorul cu un cuvânt macar de grăbire, se topea de durere știind că fiica sa, care trăgea de moarte, d'atâta vreme trebuie că ași murit? Vindecarea muerii bolnave fu pentru Iair o probă a credinței sale. Altul, cum s'ar fi putut stăpâni fiind aproape de casă și să nu vadă de fiica sa ce muri. Credința sa l-a întărit d'a putut trece peste ispitirile și neajunsurile omenesti ce de comun la astfel de prilejuri caută a ne abate.

Ce întemplantare mare! Tocmai pe timpul când muerea bolnavă luă tămăduirea, atunci muri fica marelui boier Iair. O fiică păgână, se tămăduiește de cea mai grea boală muerească, și tot atunci o fată din viță aleasă jidovească pentru a cărei tămăduire însuși bietul tată mahnit, plângând ruga pe Cristos s'o tămăduiască. Una se tămăduiește, alta moare. Încă grăind Mântuitorul, din departe se ved venind în fugă slugile să spună că fiica sa a murit. „A murit fiica ta; nu supăra pe Învățătorul!“ (ib. 49.) O altă probă de credință alui Iair. Bietul tată! A perit de durere; graiul i-s'a inecat și la un lucru așa mare și trist n'a mai putut zice nimic. Ce am putea noi răspunde fraților la o veste tristă ca aceasta? Au nu mulți leșină și pe loc trec. Cine poate suferi o știre ca acesta: „A murit fiica ta!“ Credința însă întărește pe Iair și Mântuitorul simțindu-i durerea în chip de întărire îi zice: „Nu te teme, crede numai și se va mântui.“ (ib. 50.) Și purcezend ajuns-au la casa de întristare și intrând Iisus în casă, lăsând numai pe cei trei învățăcei ai Sei, pe tatăl

și mama feciorei și atins de mâhnirea și obidarea părinților în chip de întărire le zice: „Nu plângeți că n'a murit, ci doarme.“ Ear fluerații cari după datina Evreilor și veniseră și-și începuseră cântările în chip batjocurilor și pentru-că își perd venitul, încep a ride. Scoțând și pe acestia afară, apucă de mână pe fiica care intradevăr murise și cu cuvintele: „Fecioară scoală!“ (ib. 54.) întoarce duhul cel de viață și învie îndată; și în semn că nu e nălucă sau alta, porunci a-i da de mâncare.

Eată frații mei două pilde prea minunate: Una boala mnerii, alta moartea fiicei lui Iair, cari ne conduc iubitorilor la aceea, că nenorocirile, boalele și moartea chiar, deșteaptă și întărește credința în legea noastră creștinerască. Și intradevăr creștinilor! Socotiți voi înși-vă câți sunt și dintre noi, cari când ne merge bine; când agrii nostri sămănați, toamna ne umplu jitnițele, când cuprinsul casei noastre crește din zi în zi; câți sunt fiilor cari laudă pe Dzeu, cari în fericire fiind neavând lipsuri, scutiți de dureri, boale și altele; câți sunt a căror minte se deșteaptă, a căror inimă ca și unsă se deschide, acăror credință să crească ca un arboare, dela vârsta când începem a ne deștepta, dela 12 ani începând se cade să crească, să inflorească și rodească cu fructe de mântuire a sufletului nostru. De căutam iubitorilor după numele acelora, ajungem iubitorilor ca și Avraam, care nu găsi în Sodoma mai nici un suflet drept: O! Ce blăstămată Sodomă e lumea aceasta. N'am nici unul! Cu adevărat nime, nu este care să-și aducă aminte de Dzeu. Psalmistul ne strigă: „Toată suflarea se laude pe Domnul.“ (Psalm. CL. 6.) Și omul cea mai aleasă suflare prea puțin laudă pe Dzeu. Când însă primejdiile, boalele și chiar moartea ne cearcă credința noastră, unuia în primejdie averea și viața, pe altul de' l ating boale, pe un al treilea dacă îl cearcă moartea, atunci pe toți îi auzim cu guri neîncetate strigând către Domnul. Cel lovit de primejdii grele, îl auzi strigând: Doamne! Doamne! Lotrul cel mare, curvarii, bețivii, iubitorii de bogății, cei ee în întreaga viață nu s'au spovedit și cuminecat, toți până chiar și necredinciosul, când boală îl ajunge și mistue pe patul durerilor, cu glas duios cu ochii spre ceriu strigă: Doamne! Doamne;

Darvin învățatul ajuns la doaga de moarte, ca roie în întreaga sa viață a bârfit mult contra tainelor noastre, în protivitor învățaturii despre zidirea omului, la urmă chemă pe preot să-l cuminece.

Și câți sunt cari ca și Iair până-ce moartea nu ne cearcă, nici aminte nu ne aducem de D-zeu, ear' la vremea de cea mai grea cercare a omului care e moartea, atunci cu plâns și văerare strigăm: Doamne! Doamne!

Pavel Apostolul care mai nainte de întoarcerea sa la creștinătate era cel mai mare gonaci ai creștinilor, în calea sa spre Damasc lumina cerească doboară pe cel mândru după cal, și desbrăcat de toată mărirea sa pământească ca cel din urmă neputincios

striga din pulberea drumului: „Cine ești Doamne?“ (Fapte IX. 5.)

* * *

Fraților și Fiilor! Mare este învățătura sf. evanghelii de azi pe care tot creștinul trebuie s'o tragă. Nu numai în primejdii și boale sau la moarte să chemăm pe Domnul într'ajutor, ci mai vartos când ne merge mai bine, când ne credem mai fericiți cu moșia și sănătatea noastră, atunci gândul creștinului ziua noaptea să nu adoarmă dela Domnul. Tot omul cu minte până ce-i sănătos, să poarte grijă de sănătatea sa, căci ce-i va folosi toată paza și căutarea în boală, dacă cât a fost sănătos n'a grijit de sănătatea sa. Ce folosește spre pildă bețivului, dacă după-ce a prădat prin bețură averea, toată sănătatea și-au stricat-o, și de cele mai multe-ori și numele cel bun și l'au pierdut, înzadar se înfrânează când toate le-a cheltuit.

Un astfel de creștin care își prădează averea, sănătatea și numele cel bun, a căru gânduri rele nu se pot conțina ca și curgerea sângelui din murea bolnavă care nu se putu tămădui fără de ajutorul puternic, unul ca acela câtă vreme nu caută spre ajutorul cel mare îi putem zice cu cuvintele lui Iisus dar, în înțeles întors: „Plângeți! Că nu doarme ci a murit.“ Amin!

Jabar, 33/5 Octomvrie 1901.

Ioan Nicorescu,
preot, gr. or. rom.

D I V E R S E.

* *Iubileu de 50 de ani.* În ziua de Sf. Dumitru s'a serbat în Pecica iubileul de 50 de ani de serviciu învățătoresc al veteranului dascăl român Ioan Ardelean. Ca această serbare a fost intrunită și adunarea învățătorilor. Serbarea a reușit în mod strălucit; harnicul purtător al luminei în mijlocul poporului în curgere de o jumătate de veac, s'a văzut încungiurat cu iubire și devotament nu numai de foștii săi elevi, ci și de reprezentanți ai bisericeii pe care iubilantul a slugit-o cu credință și un număr public român din toate straturile societății. Ca reprezentanți ai P. S. Sale dlui Episcop diecesan și a Ven. Consistor, au luat parte C. Sa Roman Ciorogariu și dl V. Goldiș.

* *Sfințirea bisericeii din Beiuș.* S'a făcut Duminică în 14/27 Octom. Spesele renovării bisericeii au fost la 5000 cor. Actul sfințirii s'a săvârșit prin Magnificența Sa domnul vicar episcopesc Vasile Mangra, asistat de protopresbiterii V. Papp și Elia Moga și încă șapte preoți. Preacuvioșia Sa domnul vicar a sosit la Beiuș Sâmbătă seara fiind întâmpinat la gară de comitetul parochial. În ziua sfințirii, des de dimineață s'a dat signal cu trescuri. Nu peste mult biserica s'a umplut de popor, atât credincioși de ai noștri cât și de alte confesiuni. Răspunsurile la liturgie le-a cântat corul studenților, condus de dl rector al internatului Pompiliu Dan, spre mulțumirea tuturor. La finea S-tei liturgii dl vicar a ținut o cuvântare acomodată și instructivă spre mângăierea și iedficarea su-

fietească a credincioșilor (pe care am publicat-o în fruntea numărului trecut. Red) După eșirea din biserică, dl vicar a făcut vizite oficioase la onorații din loc; apoi s'a început prânzul, la care au participat peste 60 de persoane, dintre fruntașii bisericii noastre și de alte confesiuni. Primul toast l'a ținut dl vicar pentru Majestatea Sa, apoi protopopul din loc V. Papp, pentru P. S. Sa bunul Părinte Episcop; mai departe protopopul Elia Moga, pentru dl vicar; Dr. Cosma, pentru onorații și bunăînțelegere între confesiuni; P. Dan, pentru înflorirea și înaintarea bisericii și școalei; preotul Al. Pelb, pentru comitetul parochial, învățătorul V. Sala, pentru preoții celebranți ș. a. De cu seara după 7 ore s'a început concertul și teatrul dat de tinerime, care a succedat bine, apoi s'a început dansul. Venitul din concert pe partea bisericii a fost peste 200 cor. Suprasolviri au fost dela domnii: V. Mangra, 8 cor.; D. Negrean, 8 cor.; Dr. Cosma 8 cor.; E. Moga, 8 cor. Dr. Popovici, 4 cor.; P. Dan, 1 cor.; D. Mihali, 1 cor.; D. Chioran, 4 cor.; A. Ardelean, 3 cor.; Dr. Pogor 6 cor.; Buder 1 cor. Dr. Mureșan, 1 cor.; Dr. Grünvald 5 cor. — Primească domnii suprasolvenți mulțămii din partea comitetului, ca bunul D-zau să întărească biserica și pe credincioși. — A doua zi Luni după amiază a plecat dela noi spre Oradea-Mare vrednicul Vicar petrecut la tren de către membrii comitetului, cari i-au mulțămii de nou pentru fatigile împreunate cu aceasta călătorie și cu împlinirea actului religios.

V. P.

C O N C U R S E.

În conformitate cu înaltul decis consistorial N-rii 4061 și 7169 ex. 1901, pentru îndeplinirea parohiei vacante de cl. I. din comuna Alioș, ppresbiteratul Lipovei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu această parohie sunt: 1) Una sesiune parochială constatătoare din 30 jug. pământ; 2) Un intravilan parochial; 3) Stola și birul usuat dela parochieni, precum și întregirea dela stat, după evaluarea alegândului paroch. Jumătate din aceste emolumente, conform §-ului 8 din Regulament îi compete văduvei și orfanilor răposatului preot Virgil Pap, un an de zile dela moartea acestuia, adică, dela 15/28 Iunie 1901, până la 15/28 Iunie 1902.

Alegândul paroch va fi îndatorat a suplini și pe veterarul paroch Toma Micșa din Alioș în funcțiunile obveninde în parochia acestuia, în și afară de biserică, pe lângă remunerațiunea de jumătate a venitului stolar obvenind dela funcțiunile în cari îl va suplini.

Recurenții sunt avertați, ca recursurile lor, instruite cu documentele de evaluare pentru parochii de cl. I. și adresate comitetului parochial din Alioș, până la termenul sus indicat, să le substearnă subscrierului ppresbiter în Lipova (B.-Lippa), precum și pe lângă observarea dispozițiilor §-ului 18 din Regulament pentru parochii, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în S-ta biserică din Alioș, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de preot la parochia gr. ort. rom. din Basarabasa cu filia Brotuna, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Dotățiunea se compune: din pământ parochial, bir preotesesc, stole și casa parochială cu grădină, prețuite în suma de 255 coroane; eară întregirea dotației preoțești

din vistieria statului, pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere în suma de 345 coroane respective 545 coroane.

Parochia fiind de clasa a III-a, dela recurenți se recere evaluarea prescrisă în Regulamentul congressional pentru parochii.

Recurenții sunt avertați a-și trimite recursurile adresate comitetului parochial concernent ajustate cu documentele prescise subscrierului protopresbiter în Hălmagiu (Nagy Halmagy) până la termenul susindicat, ear' până la alegere să se prezinte în S-ta biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p. ppresbiterul Hălmagiului.

—□—

În conformitate cu înaltul decis consistorial N-rii 4423 și 4682 ex. 1901, pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna Petiș, protopresbiteratul Lipovei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu această parohie sunt: 1) Una sesiune parochială, constatătoare din 30 jug. pământ, parte arător, parte fânaț. 2) Birul și stolele usuuate dela 60 de numere de case, precum și întregirea dela stat de după evaluarea personală a alegândului paroch.

Recurenții sunt avertați: ca recursurile lor, instruite cu documentele de evaluare pentru parochii de cl. III. și adresate comitetului parochial din Petiș, până la termenul susindicat, să le substearnă subscrierului protopresbiter în Lipova (B. Lippa) precum și cu observarea §-ului 18 din Regulamentul pentru parochii, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, să se prezenteze în S-ta biserică din Petiș, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Petiș, la 7/20 Oct. 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, protopresbiter.

—□—

Neprezentându-se nici un recurent la primul concurs, pe baza decisului Ven. Consistor Nr. 2613 ex. 1901, se publică prin aceasta din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea parohiei din Toracul-mare, devenită vacantă prin răposarea parochului Iosif Secoșan.

Venitele acestei parohii constatătoare din una sesiune pământ arător, birul și stolele usuuate, computeate fiind de Prea Ven. Consistor la 1600 cor., dela recurenți se recere evaluare pentru parochii de clasa primă. Dările publice le va suporta alegândul paroch.

Văduva preoteasă se bucură de dreptul vidual asigurat prin §-ul 8 al Regulamentului pentru parochii până la 6/19 Februarie 1902, ear' alegândul paroch este obligat a-i da până atunci jumătate din toate beneficiile parochiale.

Recursurile ajustate după cerințele Regulamentului și adresate comitetului parochial, sunt a se înainta în termenul de sus la P. On. oficiu protopresbiteral gr.-or. rom. în Nagy-Komlós, (comitatul Torontal.) Reflectanții vor avé să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în S-ta biserică spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial ținută în Toracul-mare la 16/29 August 1901,

Paul Tempea,
pres. com. par.

Petru Avrămuț,
not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL M. ULESCU, protopop și inspector școlar.